

localis körülmények által meghatározandó tartom, minsem hogy ezt egész országgra különbség és változtatás nélkül stereotyp alkalmazni célszerű volna.

Baróthon a gazdasági szakosztályal együtt a felső népiskola fenntartását kívánom, azért, mert Erdővidék Háromszék megyének ugyolyva geographiailag elkülönített helye, melynek szellemi goczpontja (gyűhelye) Baróth. Amellett ezen egész iszlált vidéknek nincsen egyetlen más oly intézete, hol felsőbb oktatást nyerhet. Ennél fogva szükségpótló ezen intézet és helyzeti körülmények javasolják a már létezőnek fenntartását.

Gazdasági szakosztályal pedig azért, mert tanítóiban észlelhető szakismeret, human és lelkiismeretes odaadás a fejlődésre reményt nyújt; de azon kívül a baróthi felső népiskola berendezése is inkább megfelel a célnak.

A gazdaságra használt terület közvetlen az iskola mellett van; gazdasági eszköz és épületek kézigyen. Ez a felügyeletet és oktatást könnyíti.

A talaj nem bérlemény, hanem az intézet tulajdona. Tehát állandó, hasznos beruházást nagyobb biztonsággal tehetni, mint a különben is félreös beszentgyörgyi bérleményen.

Azonkívül a törvény ugys rendelkezéven f. népiszkolák felállításáról: a kézi-vásárhelyi iparos és a baróthi gazdasági szakosztály ott fenntartandó a törvény kedveért s azért is kívánom, hogy az idő és tapasztalat mutassa meg ezen intézmény helyes vagy célszerűtlen voltát és az intézetek életképességét.

Experimentumnak pedig ennyi elég. Azonban főleg a tanulók kevés számában mutatkozó bajon segíteni kell, még pedig gyökeres orvoslás által.

Mi módon eszközölhető ez és egyáltalában mi történjék a megszűntetendőnek tervelt s ztygyörgyivel, anélkül, hogy csak rombolnánk: azt folytatólagosan fogom kifejtetni.

D. Veres Gyula.

Felszólítás

a Kolozsvártt 1877. dec. 2-án a „kolozsvári jótékony nöegyelt“ kiállításával kapcsolatban rendezendő iparműtörténelmi kiállítás érdekében.

A kolozsvári jótékony nöegyelt választmánya örömmel fogadta gróf Schweinitz Gyula urak azon ajánlatát, hogy az egyelt által f. évi december 2-án rendezendő tárlattal kapcsolatosan, a tisztelt gróf közvetítésével, oly tárlat rendeztesék, mely hazánk erdélyi része ipartörténelmének s a különböző iparágakra szükségés, hazánkban található nyersanyagok felmérésére lesz hivatva. Ezen valójában hasznos és hazafias kezdeményezés valóítására alakulni sziveskedett bizottmányunk következő felhívását a választmánya a legmelegebben siet hazánk fiait és leányait becses figyelmébe ajánlani, azon kérséssel: méltóztassanak ez épen oly szép, mint közhasznu vállalatot szives részvétőkkel és közremunkálásaikkal támogatni.

Kolozsvártt, ápril 24-én 1877.

A kolozsvári jótékony nöegyelt választmányának nevében:

Br. Bánffy Albertné, Kovácsai Antal, másodelnök, titkár.

Alig van Keleuturópának tartományja, melyet helyzete oly mértékben az iparra utalna és helyi viszonyai az ipar felvirágzására oly alkalmasá tennének, mint az erdélyi részek. Parlagon heverő gazdag ásványi kincsei, rengeteg erdői, kellőleg fel nem használt munkaejeje, a tőzomszédságában önként piacul kínálkozó keleti tartományok mind arra mutatnak, hogy szilárd öszetartás és válytett munka hazánk szép erdélyi részét egykor Kelet iparműhelyévé alakíthatja át.

A társadalom van első sorban hivatva a benne rejlt erőket e nagy célra öszpontosítani, hogy azonban ez valamikor bekövetkezhessék, szükségés az erdélyi részeknek egykor virágzó, de ma már fájdalom, csak romjaiból ismert ipara iránt a közös érdeklődést felkeltetni.

E közös érdeklődés felébedését nagy mértékben előmozdíthat egy olyan iparműkiállítás, mely a míg felüli elvirágzó iparunk egész múltját, tehát teljes gyűjteménye lesz a hazánkban található értékesebb iparműtörténelmi tárgyaknak, másfelől magában foglalja azon ipari célokra alkalmas nyers ásványi és fanyagokat, melyekkel hazarésztünk jelenleg bír, hogy e téren iparunk multja kapcsolatban a jelenell, tanulságos utunatója legyen a jövőnek.

Egy ily kiállítás eszméjének keresztül vitelét a kolozsvári jótékony nöegyelt választmányának közvetítésé folytán gr. Schweinitz Gyula, gróf Eszterházy János, báró Bánffy Adám, Békésy Károly, Cseh Lajos, gr. Eszterházy Kálmán, dr. Fleischer Antal, Fínály Henrik, Gámán Zsigmond, Girsik János, dr. Koch Antal, gróf Lázár Jenő, Pál Sándor, Szabó Károly, Tompa Károly, Veres Ferenc örömmel elvállalván, bizalommal fordulnak mindazokhoz, kik honi iparunk emelkedését saivükön hordozzák és a kik különösen az erdélyi részekben készült és iparműtörténelmi becses biró műtárgyak, valamint ipari célokra alkalmas ásványi és faminták birtokában vannak, hogy feladatunk megoldásában az eszme népszerűsítésével és a kérdéas tárgyak beküldésével támogatni sziveskedjenek.

A kiállítás tiszta jövedelme a kolozsvári jótékony célú nöegyelt alapítókéjje javára fog fordíttatni, tehát a humanizmusnak, a régiségáttannak és iparunknak tesz műtörténelmi kincseink ez első kiállításá egyttés szolgálát. Oly nemes cél mind három, melynek érdeké-

ben, bátrak vagyunk remélni, hogy különösen szükkebb hazánk lakóaini nemzetiségű különbség nélkül örömmel nyújtandnak segédkezet.

A kiállítás a következő osztályokra és tárgyakra terjed ki:

Műtörténelmi osztály.

1. A régi ötvösség remekei, főleg a) diszedények u. m. kancsók, kelyhek, serlegok, poharak, tálak, tálcák, csészék stb. akár egészen fémből, akár más anyagból (agyag, üveg, kristály, szines kő, kókusdióhéj stb.) fémfoglalásban szelencék.

b.) ékszerok, akár önálló darabok, mint láncok, fej- és nyakékek, karperekek, gyűrők, csattok, övek, forgók, boglárók, fülbevalók, szies órák és kupakok; akár ruhadítmények alkatrészei, u. m. gombok, kapcsok, sujtás helyébe alkalmazott vert arany vagy ezüst ékítések, könyvek csatlai, képkerekek stb.

c.) eszközök, főleg evő eszközök, pecsétnyomók, sétapálcák, legyezők, virágcekor-fogók, ollók, tűtartók, illatszertartók, fésűk stb.

d.) fegyverok és nyeregzserszámok.

e.) arany- és ezüst csipkek, paszományok, himzések, szövetek és szőnyegok; egyházi öltözékek.

f.) szobrászatba vágó ötvös munkák, keresztok, szobrocskák, cimerek és képek vert domborműben, érmeok és fémerok, asztaldiszek, gyertyatartók.

g.) Végre az ötvösség bármely célra szánt olyan művei, a melyek alak vagy díszítés szempontjából művészeti becse tartanak igényt.

2. A szobrászat körébe tartozó oly apróbb művek, melyek más anyagból, mint nemes fémből készültok, u. m. szobrocskák öntött és faragott domborművek bronzból, esontból, fából, porcellánból, üvegből és cserépből.

3. Lakatos- és fegyverkovács-művek, zárak, lakatok, sarkok, pántok, fogantyúk, rácsok, vasszekrények stb. efféle, kivált metszett vasművek.

4. Szies üveg-cserép- és kőedényok, kiváló tekintettel a máz és festés szineire, és műtészére.

5. Kéziratok, önyomatok és régi kötések

6. Festményok, rajzok, rézmetszések.

7. Photographiak és albumok.

II. Ásvány, ásatag nyers anyag és felkészítvényok osztálya.

1. nemes ércek.

a.) termés arany, b.) mosott arany, c.) tellur ére, d.) nyers tellur.

2. Harmadrangu ékkövek.

a.) mángánpat aranyekkel, b.) gránát, c.) amethyst, d.) jaspis, e.) achat, f.) carneol, g.) heliotrop, h.) rózsauar, i.) hegyi jegoc, mármaros gyémánt, j.) kyanit, k.) citrin, l.) füstquare, m.) tejqvar, n.) chalcedon, o.) jaspopol, p.) chrysol.

3. A zomán (email) készítéséhez szükéges nyers anyagok:

a.) kovasav (kovahomok), b.) olomkőnég, c.) timkő, timsós föld, d.) konyhasó e.) vasércek, f.) antimon éreok, g.) szénvasas olom, h.) rézércek, i.) chrom-ércek, k.) cobált éreok, l.) barnakő, m.) földpátok, n.) foylpat, o.) soda, p.) salétrom.

4. Szobrászati és műtészítési anyagok.

a.) szobormárvány (fehér), b.) díszítési márvány (szies), c.) ditroiti és myacit, d.) gyps (tarka), e.) alabástrom, f.) serpentin, g.) porphyr kőzetok, h.) ürvénykő (aragonit) i.) gabró, j.) labrador kőzet.

5. Ágysz és porcellán készítéséhez szükéges anyagok.

a.) kaolin, b.) földpát, c.) porcellánföld.

III. Faipar és erdőterményok osztálya.

1. Faipar.

Művészileg készített szekrényok, székek, fonóke-rekek, kulacsok, vadászpoharak, mindennemű fafaragványok.

2. Erdőterményok.

A hazában termett fák szelvényei természetés és kidolgozott állapotban, minden ipari célra és kivitelre alkalmas erdőtermény.

Bejelentések a kiállításra f. év augusztus hó végéig írásban vagy szóval Békésy Károlyhoz a „Kelet“ szerkesztőjéhez intézendők.

A bejelentésben előadandó: 1. a tárgy minősége, 2. kiváló tulajdona, 3. rövid története. készítőjének neve, lakhelye, termelésének vagy előjvetelének helye, utóbbinak kiterjedése. 4. Eladandó-e a tárgy és mi áron? — Ha a beküldő netalán a nöegyelt számára értékesíttetni vagy az erdélyi múzeumnak kívánja adományozni a tárgyat, szintén bejelentendő.

Az egyes műtárgyak Fínály Henrik urhoz a muzeumgyelt titkárhoz küldendők, ki azokat nagyobb bizottság céljából az erdélyi muzeum-egyelt régiség-tárában helyezi el.

A beküldés idejéről és a rendező bizottság által netalán kieszakendő szállítási díj kedvezményeokről a bejelentők annak idején értesíttetni fognak.

Kolozsvár, 1877. ápril 20.

Gróf Schweinitz Gyula, Békésy Károly, bizottsági elnök, titkár.

Hosszuffal, 1877. május 3.

A tanév végén vagyunk. . . Szántottunk, vetettünk és — arattunk. Kiki ugy, a hogy vetett. Hisszük azonban mégis, hogy e tanév áldástöböz, gyümölcsözöb volt a lefolytaknál — mert a gondos kertész — a buzgó tanfelügyelő — híven dolgozott, fárdat a tudomány m elögé ágyában — az iskolákban, hol behatóan vizsgálta mind magát a tanítót, mind az iskoláknak mindennemű állapotát.

Brassó- és Háromszék megye tanfelügyelője tekintetes Vajna Sándor ur, tankerületének ezen részében

kötelmének híven felelt meg. Látogatása alkalmával megmutatta, hogy tanfelfő, és hogy tanítói pályáról lépett mostani hivatalába.

Egyelti gyűlésünk is jelen volt, s tapintatos eljárás által a gyűlést céljához juttatta.

S most e tanév végén tartott zárviszákón — minthogy személyesen meg nem jelenhetett — magát szakfelfőnek által helyettesítette.

Mindamellett, hogy ezen elősoroltak hivatalos kötelességok voltak kifolyása: nevezett tanfelügyelő urnak buzgalma s tapintatos eljárásáért öszinte elismerését nyilvánítani, kedves kötelességének tartja a „Négyfalusi tanítói járáskör.“

A gyűlés határozatából:

Gáspár Géza. Pál Károly, jegyző. elnök.

A székely nemzeti muzeum

számára f. év április havában beérkezett tárgyak kimutatása.

I. Könyvek és kéziratok:

Bálint Gábor egyet. tanár úrtól 1 magyar-mongol szótár. Bartha Bertha k. a. 1 német imakönyv, Biró Sándor úrtól 2 köt. könyv. Csia Ignác úrtól 1 török utlevél. Elekcs Ignác úrtól 5 drb. kézirat. Farkas Bertha k. a. 2 drb. cseh imakönyv. Frankendorf Lajos úrtól 1 1849-es Proclamatio. Kőncsey Domokosné urasszonytól 1 köt. könyv. Lányi Sándor úrtól 20 drb. 1848/9 es Proclamatio, 6 drb. 1848-as erdélyi hírlap, 28 drb. kézirat, 7 drb. rendelet, 5 drb. versezt 1849-ből. Pap Linus tanár úrtól 1 köt. könyv. Pünköszt, báró Apor Zsuzsanna urhölgytől 1 írott könyv 1450-ből. Otobrán Rudolf úrtól 1 köt. könyv. Szabó Elekne urasszonytól 1 köt. könyv. Voloncs István úrtól 4 köt. könyv. Vásárlás utján 1. 1690-beli cimerek könyve.

II. Régiségek, pénzok és érmeok:

Bodó Károly úrtól 1 drb. Kossuthbankó, 3 drb. ezüstpéncz. Boér Linka urhölgytől 2 drb. ezüstpéncz. Czirják József úrtól 1 cserépkorsó. Elekcs Elek úrtól 1 székakos. Elekcs Ignác úrtól 1 pénztárca. Farkas Bertha k. a. 1 gyöngyházkereszt. Fejér Jánosné urasszonytól 1806-beli 10 forintos bankó. Gergely Ferencné urasszonytól 1 prémes női mellény, 2 ezüst csatt. Madaras Róza k. a. 1 női váll, 1 pár hosszú keztyű. Mörice József úrtól 1 római kőkarika, 1 török löpatkó. Otobrán Rudolf úrtól 1 esont tűtartó, 1 ezüst hajékezetű lánc. Öse Mari k. a. 2 drb. ezüstpéncz. Pál János úrtól 1 ezüstpéncz, 1 bankó. Solyom Ferenc úrtól 3 drb. ezüstpéncz. Voloncs István úrtól 1 vaskard, 4 drb. Kossuthbankó. Özv. Zathuretzky Istvánné urasszonytól 3 drb. képkerekt. Zathuretzky örnagy úrtól 1 Zathuretzky István békó véd. karmantyuja és huszár tarsalya. Vásárlás utján 1 Wesselényi faragott faszekrénye, 1 székely cserépkulacs.

III. Természeti tárgyak:

Gyulai Elekne urasszonytól 2 drb. bálványosi moha kövület. Idősb Kőncsey Józsefné urasszonytól 29 drb. majonikai gyöngy. Máthé Barabás úrtól 1 medvefog. Politzer Leopold úrtól 1 medvekoponya. Möriz József úrtól 1 kövült szarv, 1 kövült esiga, 1 fulesont, Voloncs Istvánné urasszonytól 14 drb. tengeri esiga.

IV. Különbözö tárgyak:

Bóer Linka urhölgytől 1 bódái hámorban öntött vastányér. Horváth László főjegyző úrtól 237 drb. pecsétlenyomat. Máthé Barabás úrtól 2 drb. kép keretben. Otobrán Rudolf úrtól 1 családí cimere keretben. Pap Linus tanár úrtól 24 drb. térkép, Szakács János úrtól 1 schweizi ház (faragvány).

Fogadják e lelkes adakozók szives köszönetlínket, egy nemzet halás elismerését.

Vasady Gyula.

Legujabb.

Bukurest, máj. 5. Reni városát tegnap egy török tornyos hajó három óra hosszat keményen bombázta, 60 bomba esett a városba. Reni, Braila és Olmitza minden embere futásnak iramodott.

Bécs, máj. 5. (szláv forrás.) A „Pr.“ nek sürgönyzik tegnapról Vladikaukából: Tegnap este ütözött volt Kars mellett. A törökök hátráltak s részint a várba szaladtak részint Erzerum felé futamodtak. A muszka körülzártta a várat. 24 ágyút irányoztak a várnak, melynek bombázását máj. 5 én kezdik a muszka.

Konstantinápoly, máj. 5. Az 1865-ki sajtó törvénynt felfüggesztették. (Beszüntették az előleges bírálatot s a sajtó szabadság bilincseit eltávolították.) A sajtó ügyet egy sajtóügyi osztály kezeli ezental. A török országgyűlés megszavazta az ostromállapot javaslatának sürgősségét. A bizottság tárgyalja a javaslatot mely azonban nem lép azonnal hatályba.

Konstantinápoly, máj. 5. Muktár pasa jelenti ápr. 30-ról: A muszkaok roppant számban mentek nyugaton Kars felé. El akarták vágni az erzeruni utat. Muktár 9 zászlóaljút elhagyta Kars és Csilakllya ment a muszkaok elé, de Karsban elég erőt gyűjtött.

Berlin, máj. 5. A „Tageblatt“ arról értesül: A muszka követeket arra utasítja a cár, hogy mikor a Gortsakoff jegyzékét átadják, hát mondják meg, hogy a háborúban csak az a célja, hogy kelet végelesen reendeztesék. Nemesak a cár, hanem valamennyi hatalom be fog erre folyni. Suvaloff még hozzá töltötte Londonban, hogy a cár csak a keresztényeken akar segíteni.

Konstantinápoly, május 5. Muktár sürgönyzi május 1-ről: A muszkaok ostrom alá fogták Karsvárt, de a törökök elkergették. — Batum parancsnoka je-